

Paur kute Pirpukam me jamã pi'ôk no'ôk ne ja.

Krĩraxbê Pirpukam ne Paur memã Jeju jarê nhym kam me kwỳ arỳm tu amim markumrêx. Paur kum ar kĩnhkumrêx nhym ar jadjwỳ amipãnh kum Paur kĩnhkumrêx nhym kam Paur ar kurũm tẽn atemã krĩrax 'ôkam bôx. Bôx nhym me ja kum Metĩndjwỳnh kabẽn mar prãm kêt ne kam Paur pa 'amỳn o tẽn mekbê ijê djàkam kumê. Nhym arĩk kaprĩre ne mekbê ijê djàkam dja, prãmkam dja. Nhym kam krĩraxbê Pirpukam Paur nhõbikwaja kum kĩnh djà jano, kôt kum õ kwỳ krẽn djà jano, nàr kon kum pi'ôk kaprĩ jano nhym kubyn kĩnhkumrêx. Paur kute amikajmãtã arkum Jeju jarênhja ta ne kôt kum mỳjja jano, Epaprodjikôt ne kum kĩnh djà jano. Nhym 'ỳr o bôx. 'Ỳr o bôx nhym kubyn kam kĩnhkumrêx ne akubyn arkum,

—Ota ba arỳm kubyn arỳm ikĩnhkumrêx ne, ane. Nhym kute kôt kum kĩnh djào bôxja, Epaprodjija ate kanê ne kam arỳm mexkumrêx ne kam õ pykamã tẽmmã, nhym Paur kute kôt arkum pi'ôk no'ôk janormã. Kute arkum pi'ôk no'ôk ne kôt anor ne ja.

Ë, Paur kute arkum pi'ôk no'ôk ne ja.

Paur kute Metĩndjwỳnhmã ar arênh.

Ep 1.15

¹ Ba ibê Paurmẽ Ximoximẽ ne bar ar amã pi'ôk no'ôk ne. Ar ibê Jeju Kritu nhõ àpênh ne bar ar

amã pi'ôk no'ôk ne. Ë, krĩraxbê Pirpukam Kritu Jeju nhõ me ja, õ me mextire jamã ne bar pi'ôk no'ôk ne. Ar aje Jeju nhõ me jao aba djwýnhwãmẽ atãri àpênhwãmẽ, ar akunĩmã ne bar pi'ôk no'ôk ne.

² Gê Metĩndjwýnh ar ajo djuw mex, Metĩndjwýnhbê gwaj Babãmmẽ krabê Běnjadjwýr Jeju Kritu ar ukaprĩkõt ar ajo djuw mex ne ar ar ajo ba ne ar amã umar mex jarẽ gar adjumar mex ne ar aba.

³ Ota ba inhõ Metĩndjwýnhmã amikĩnh jarẽ. Nã bãm mã ar aman ar amar rã'ã. Nã bãm ar akam ikĩnh ne ije ar amar kunĩkõt kum amikĩnh jarẽ.

⁴ Djã nã bãm ar akam ikaprĩ? Kati, nã bãm ikĩnhkumrẽx ne ije kum ar akunĩo idjã'wýr katã kum amikĩnh jarẽ.

⁵ Mýkam ne ba ikĩnhkumrẽx ne ar ajo a'uw? Bir, ar ikõt adjàpênhkam. Kra:x kurũm ne gar ikõt apê ne memã Jeju kukràdjã ny'ã adjujarẽnh atẽm rã'ã ne kam kõt ijo djuw mex ba kam itýxkumrẽx ne memã Jeju'ã idjujarẽnh tẽ.

⁶ Kam ne ba ar akam ikĩnh ne. Arým ba kuma. Metĩndjwýnh ta ne arým ar ajo mexmo krax ne. Dja ar ajo mexo tẽn o tẽn o tẽn rã'ãn arým inomã kumẽ gar akunĩ amextire. ã kute ar ajo anhýrmã ne ba amikajmã'ã kuma. Mýj akatikam dja inomã kumẽ? Bir, akubyn Jeju Kritu bõx nhõ akatikam.

⁷ Be, kõt ne ba ije ar akunĩo ijamakja. Bir, mrãmri. Mýkam? Bir, imã ar akĩnhkumrẽxkam. Ar akunĩ ne gar ikõt ar adjàpênh aba. Metĩndjwýnh kute imã idjãpênh jarẽnhja ne gar ikõt kum adjàpênh ar aba. Djãm mekbê ijê djakam idjãmkambit ne gar adjàpênh ar aba? Kati, irãri ar ibaridjwý ne gar ikõt adjàpênh ar aba. Irãri ar

ibari ije Jeju kukràdjà ny'ã idjujarēnh nhym me kute aprýo ba, ba prýne kôt memã 'ã idjujarēnh ne ije memã kum,

—Mrãmri ne ba ije me amã kôt Jeju'ã idjujarēnh ar o ibaja, anhÿrja, be, nã gãm ar ã ikôt Jeju'ã adjujarēnh ane. Kam ne ba imã ar akĩnhkumrēx ne.

⁸ Imã ar akĩnhkôt ne ijamak inhõ djàkam tokry ne. Mrãmri ne ba kôt ar amã arē. Metĩndjwýnh kute prýne me kadjwýnhbê me omũnhkôt arým ikadjwýnhbê ipumũ, ije ar ajo ijamakkôt ipumũ. Imã ar akĩnh raxi. Kute Jeju Kritu kute kum ar akĩnh pyràk. Aben kôt ne bar ã ar amaro ane.

⁹ Nã bãm Metĩndjwýnhmã ar ajo a'uw. Ar amã aben jabêo amõr rã'ã o amõr rã'ãn arým ar amã aben jabê rax kadjy. Kadjy ne ba Metĩndjwýnhmã ar ajo a'uw. Be, dja gar amã aben jabêo atēm rã'ãn kam arým kôt prýne mýjja pumũnh mex ne kôt akrã kre mex.

¹⁰ Gar kam amim mýjja kabin mýjja mexbito amiptà. Nhym mũm mýjja punu nõ gar katàt mýjja mexbito amiptàn kam amextire ne ajmã akute kêt ne ar aba rã'ã nhym arým akubyn Kritu bõx.

¹¹ Nà, gar kam amextire. Jeju Kritu kute katàt me krã pymjÿr djwýnh tãm gédja katàt ar amã ar akrã pumjuw gar katàt mrã. Nhym me kam ar apumũn kam kôt Metĩndjwýnhmã rax jarēn kum mex jarē. Tãm ne ja.

Paur tyko nàr tĩno kute Jeju raxo amirĩtmã.

Kor 1.24; A Xim 2.9

¹² Akmere ar, àpnhĩre ar, ã, ba ar amã arē. Djã nãm me ibê ijên kam Jeju'ã me ujarēnh nyja mekbê

krāta? Kati, nām me mā Jeju jarē, arēnh ry typydji nhym me kunī kuma, me kute arēnh bāptār kêt.

¹³ Nhym kam bēnjadjwýrbê Xedja nhō krākamngōnhre kunī kuma, mete mekbê ijê djākam imēnhkôt kuma. Nā bām Kritu'ā idjujarēnh tē nhym me mekbê ijê djākam imē nhym me kunī kôt kuma.

¹⁴ Nhym gwaj baje abeno bakamy kwý rax ne mekbê ijê djākam idjāmkôt ipumūn kam Bēnjadjwýr kanārrām kum me uma kêtikumrēx ne irāri ar tu memā Metīndjwýnh kabēn jarēnh ar o ba.

¹⁵⁻¹⁷ Nhym bep apýnh ne me kwý kute amijo rūnh prāmka Jeju'ā pydjín 'ā ujarēnh mōr prāme memā Jeju jarēho ba. Kum ikīnh kêt ne 'ā pydji prāme ne arīk ajkwakambit we memā Kritu jarēnh ar o ba. Ikaprī rax kadjy, mekbê ijê djākam idjāmkam ikaprī rax kadjy ne me arīk Jeju'ā ujarēnh ny jarēnh kajgo ar ba.

Nhym bep ate ne me kute mrāmri ukaprīkôt ar memā Jeju jarēho ba. Me ja ne me kum ijabēn arým prīne ipumū. Metīndjwýnh kute imā idjāpēnh jarēnh ba ije tu katāt arēnhkumrēx nhym kôt me kute ibê ijê kôt ipumūn kum ijabēn kam ikudjwa memā Jeju jarēho ba. Nhym bep ate ne me kwý arīk Kritu'ā ujarēnh kajgoo ba.

¹⁸ Kwārīk rā'ā gē me tu ar amē arek'ā ujarēnh ba. Dja me kum Jeju jabēn 'ā ujarēnh mexja mrāmri rā'ā. Nhym me kute 'ā pydji prāme Jeju jarēnh kajgojadjwý mrāmri rā'ā. Mrāmri gēdja me amē ar 'ā ujarēnh ba. Gē kam me kunī Kritu'ā ujarēnhja ma. Ba kam arým ikīnhkumrēx. Gēdja ba mā ikīnh rā'ā ne.

19 Jeju Kritu Karō gêdja ijo ba rã'ãn ikadjy me ngrêk nhym me kam ikaba. Nhym adjwýnhdjwý mrãmri ar aje Metĩndjwýnhmã ijo adjà'wýro gêdja me arým bõm imê. Ja ne ba arým prĩne kuma. Kam dja ba ikĩnh rã'ã ne.

20 Gora ba imã me uma kêt ne idjãm tỳx ne Kritu'ã ajarê. Gora ba ã anhÿr jabej kam memã Kritu raxo amirĩt ne amikam ipijãm kêt. Ije Kritu raxo amirĩt prã:mã. Itĩn rã'ã nãr kon mete ibĩn jabej o ne ba ije Krituo rax prãm, o ne ba ije memã o amirĩt nhym me arým kôt kute kum katormã. Amrêbê ne ba memã Kritu raxo amirĩt rã'ã. Gora ba jakam djwý ã o ane. Tãm ne ba amim kamnhĩx ne aminhõkre kadjwýnhbê maro nõ.

21 Ikĩnh djãbê ne Kritu. Ajbit dja ba kuman o amikĩnh. Djãm ityk nhijukri ikaprĩ? Kati, ityk nhijukri dja ba ikĩho itĩnja jakrenh mex ne. Ityk nhijukri dja ba arým Kritubê ikĩnh djã pumũn kam ikĩnhkumrêx ne.

22 Nhym bep dja ba arek itĩn jabej kam Kritumã apê ne memã 'ã ajarê nhym me krãptĩ arým amikajmã'ã Jeju ma. Jadjwý ne mexkumrêx. Ije, nã bãm te ari mÿjja ma.

23-24 Nãm te mÿjja 'õ imã pydji prãme. Nã bãm ityk ne Kritumê ro'ã iban inhýtã ije aben pumũnhmã kuman jãm itĩnkam ije Kritumã idjãpênhja ma. Ije, nã bãm te ari mÿjja ma. Dja ba tyn arým mrãmri imexo, ikĩho itĩnja jakrenh mex ne. Tãm ne ba imã kĩnhkumrêx ne. Nhym bep dja ba itĩn ne kam ar amãdjwý kĩnh jadjàn ar amã arênh nhinom kumê.

25 Nã, dja ba itĩn ne kam ar amã Metĩndjwýnh kabên jarêho tẽn inom kumê. Tãm ne ba arým prĩne kuma. Itĩn ne arek ar ar akam iba rã'ã, ar aje

amim Jeju mar rax ne o atēm ne kôt akĩnh kadjy. Ja ne ba arým kuma.

²⁶ Bir be, dja ba arým ar awÿr ibôxjakam gar arým ipumün kam arým ikôt Kritu Jejumã mex jarë. Kute ipytàrkôt ipumün kam akĩnh rax ne kam arým akunĩ kikrepdjità Kritu Jejumã rax jarë.

Ar te tokry Jeju'ã ukanga kêtMã.

Ruk 6.22; Xij 1.12

²⁷ Ë, ar ikabën ma. Gar arým Kritu'ã ujarënh nyja ma. Gora kôt ar amijo aba. Dja ba ar awÿr itēm ne ibôx ne ije inhÿtã ar apumünh jabej arým ikĩnhkumrëx. Ar aje kôt amijo abakam ikĩnhkumrëx. Nãr kon, mekbé ijê djakam idjãm rã'ã jabej nhym arým iwÿr ar ajã ujarënh bôx jabej dja ba kuman ikĩnhkumrëx. Gar atypydjin adjãm tÿx ne axikôt akabën ne ar memã Jeju kukràdjã ny'ã adjujarënh aban aro'ã aje o angyrk ne aje akabëno me unënhkam. Me kute Metĩndjwÿnh Kabën japrÿja dja gar akabëno me unê. Ja dja ba kôt kuman arým ikĩnhkumrëx ne.

²⁸ Kwãrĩk wãnh me kute ar ajaprÿwã ne mũm kute Metĩndjwÿnho akëx ne kute aprÿwã kwãrĩk wãnh gar amã me uma kêt. Ate gêdja me wãnh ar axwe ba. Gwaj mrãmri tu katãt Metĩndjwÿnhmã badjãpënh mex ne. Nhym kam kôt me ar amã katon kam amijã,

—Bep djãm mrãmri ne Metĩndjwÿnh ar wã pytã. Nhym bep ba ne ba ije mar kêt kam kute ipytàr kêt kumrëx. Dja ba tu ibiknorkumrëx. Bep djãm mrãmri ne ar ja arým mrãmri Metĩndjwÿnho am-inhõ. Kam ne kute ar utãrja, ane. Dja me ar apumün kam ã ane.

²⁹ Arÿm ne Metĩndjwÿnh Kritu kadjy amim ar ajã karõ. Ga kam ar arÿm amikajmãtã Kritu ma. Djãm ja'ãbit ne amim karõ? Kati, mÿjja 'õdjwÿ. Ë, aje Kritukõt amijo abakam ar atokrymãdjwÿ.

³⁰ Dja gar ikudjwa Kritukõt djan o angryk nhym me arÿm jãm ar ajo akẽx ne ar amã tokry jadjã ga kam ar ikudjwa aje Kritukõt amijo abakam te atokryn te akaprĩn mã kõt ajkamẽ. Wãkam idjãmkam ne ba ã ane gar kõt ipumũ. Jakam idjãmkamdjwÿ ne ba Krituo ingyk ne memã ik-abẽn gar ijã ujarẽnh ma. Tãm ne gar gadjwÿ arÿm kõt adjãm ne aje o angryk ne atokryo aben pyrãk kadjy ne Metĩndjwÿnh ar ajã amim karõ. Tãm ne ja.

2

Ar kute Kritu kudjwa amijo kàtãmmã.

Ep 4.1; A Kõ 8.9

¹ Akmere ar, àpnhĩre ar, gora axikõt akabẽn ne akabẽno ikĩnh. Be, ga arÿm Kritu kute ar amã tÿx jangjẽnhwã pumũ. Ne ajte kum ar ajabẽn kam ar akaprĩkam kute ar amã kĩnh jadjãrwã pumũ. Metĩndjwÿnh Karõdjwÿ kute ar ajo õbikwan kute ar ar ajo bawã pumũ. Gar kõt aje abeno anhõbikwan kam amã aben kaprĩ.

² Be, ã kute ar ajo anhÿrwãkam dja gar kõt axikõt akabẽn ne akabẽno ikĩnh. Kam dja ba arÿm kãmã amũ ikĩnh ajkamẽ. Dja gar akabẽn'ã kabẽn ne ar amã aben jabêo aben pyrãk ne axikõt akabẽn ne abenmã kum,

—Gwaj atemã bakabẽn kêt ne kam gwaj badjãpẽho aben pyrãk ne gwaj bakabẽno aben

pyràk, ane. O dja gar amũ kàjmã ikĩnh kamẽnho mõ.

³ Kwãrĩk wãnh gar amikadjwỳnhbê amijo abẽnjadwỳr ne ar meo aba kêt. Kwãrĩk wãnh gar amijo arax prãm kêt. Dja gar tu amikam apijàm ne amijo angrire ne amijo akàtàm. Kwãrĩk wãnh gar amikadjwỳnhbê amijo abẽnjadwỳr kêt. Nhym bep amũ me ja'ãbit dja gar aminêje me'ã bẽnjadwỳr rẽn kàjmã me kamẽnho tẽ.

⁴ Kwãrĩk wãnh gar gajbit amimar ne ar amijo aba kêt. Kwãrĩk wãnh gar amijo adjàptàr ne ar mebê mỳjja jao anhỹro aba kêt. Dja gar amũ me jadjwỳ ma.

⁵ Be, Kritu Jeju kute amijo ngrija pumũ. Kute mrãmri amijo ngri mex ne kute amijo kàtàmja pumũ. Kudjwa dja gar ã amijo ane.

⁶ Nà, Kritu raxmẽ Metĩndjwỳnh raxo aben pyràk. Kute aben pyràk. Dji Kritu kubê Metĩndjwỳnhkêt. Nãm ren Kritu ren amirax pumũnh japkrem ren arek ar ba.

⁷ Nhym bep kati, nãm te rax ne, te kàjkwakam õ mỳjja mex ne tu me bakadjy amikangan ruw. Tu amikunĩ kangan amijo ngrin me bawỳr ruw. Ne kam ar memã àpênh ba. Nãm tu amijo kubêngôkre.*

⁸ Ne kam ì kute me babêngôkre nhĩa pyràk. Axikôtô. Nãm amijo ngrire ne amak mex ne akrànãm Bãm kabẽnkôt mrã. Akrànãm Bãm

* **2:7** Kritu ne amijo kubêngôkre kute mrãmri ne apỹnh me õ pyka djari kunĩkôt me kunĩ: bêngôkreja pyràk. Kubê kà jakamẽ me kakràtykmẽ me babêngôkremẽ ne me kunĩ: bêngôkre. Me kamrômẽ me kukràdjà kunĩ kubêngôkreo aben pyràk. Jakam dja ga Karõ 17.26 jarẽn ama.

kabĕnkôt mrānh rā'ā nhym me kubī. Džā nām me bīn kajgo? E kum kati, pīte'y tokry tỳxkam ne me kubī.

⁹ Kam ne Metīndjwýnh raxo kàjmā kamĕn kam kum idji mex jarĕ, idjibĕ kumkati ne kum arĕ, idji rax ne kum arĕ. Kàjmā kute raxo amũ mỳjja kunī jakrenh, o kute mỳjja jakrenh mexi.

¹⁰ Dja me Jeju nhidji man kam arým umaje ibô, pijàm djaje ibô. Mỳjja kunī dja idji raxkôt kuman kam arým umaje ibôn anhikrĕn 'ô kabĕn kĕtkumrĕx. Kàjkwakam kadjy mrānh djwýnhmĕ pykakam me kunīmĕ, pyka kad-jwýnhbĕ me karômĕ mỳjja kunī.

¹¹ Be, me kunī dja me abenmā,

—Nà, Jeju Kritu, ajbit ne Bĕnjadjwýr djwýnh, ane. Dja me ane nhym kam Metīndjwýnhbĕ Bāmdjwý dja ô'ā memā rax nhym me Bāmmādjwý kàjmā rax jarĕnho tĕ.

Be, dja gar ā Jeju Kritu'ā amijakreo ane.

¹² Jeju ne amak mex ne Bām kabĕnkôt ar amijo ba. Kam dja gar gadjwý, akmere ar, àpnhĭre ar, ajamak mex ne kabĕnkôt ar amijo aba. Be, gora ar ikamā ajamak mexwā kwārĭk wānh rā'ā. Gar itekre kamā mỳjja punu wā 'ô nhipĕx kĕt. Nā gām ar ikam ajamak mex ne prĭne Metīndjwýnh kabĕnkôt ar amijo aba. Gora ar aje Metīndjwýnh kabĕnkôt amijo abawā rā'ā. Gora Metīndjwýnh kute ar apytār ne kute ar ar ajo bakam gora ar mā ajamak mex ne kôt amijo aba rā'ā. Ne kum adjàpĕnh rā'ā ne. Dja gar amā Metīndjwýnh pyman kam apijàm ne kam kum adjàpĕnh rā'ān kôt ar amijo aba rā'ā ne.

13 Nhym mỳj me'õ ne ar angrêk gar kabênkôt ar amijo aban kum adjâpênh prâm ne kum adjâpênh ar aba? Bir, Metĩndjwỳnh. Metĩndjwỳnh ta ne ar amã arê gar kabênkôt ar amijo aban kum adjâpênh prâm ne kum adjâpênh ar aba.

14 Kwãrĩk wãnh gar aben prĩkam mỳjja japrỳ kêt ne akabêno aben japanh kêt. Dja gar tu abenkam akabênh mex.

15 Mỳkam? Bir, ar ajaxwe kêt ne ajmã akute kêt ne arek ar abamã. Ar abê Metĩndjwỳnh krakumrêxkam memã katàt amrãnhmã. Gora memã katàt mrã gê me axweja, me arĩk ar baja ar apumũ. Katàt ar amrãnhkam ne gar aje ngônhpôkti nhirã pyràk, aje akamàt kô tykkam ngônhpôkti kute memã irãja pyràk. Nhym bep me axweja, me arĩk ar baja ne me kute akamàt kô tyk pyràk.

16 Dja gar aje ngônhpôkti pyràk ne aje mã memã Metĩndjwỳnh kabênh jarênh nhym me kute amim mar ne tĩn rã'ã rã'ã rã'ãmã. Dja gar ã amijo anhỳr ar o aba ba kam ar akam ikĩnh. Kritu akubyn bôx ne kute me bakabin kam kute ar amexmã apôxkam dja ba ar akam ikĩnh ne ar ajo idjãmra iba ne kam aminhökre kadjwỳnhbê,

—Be, djã nã bãm te arkam idjâpênh rax? Djã nã bãm te arkum Jeju jarênh iba? Djã nã bãm arkum arênh kajgo? Kati, nãm ar amikajmãtã Jeju markumrêx. Ba kam idjâpênh kajgo kêt, ane.

17 Birãm djãm me ibĩ. Kon ne. Dja me te ibĩ ba mã ikĩnh. Nhym Metĩndjwỳnhdjwỳ mã ikam kĩnh. Mỳkam? Bir, dja mete ibĩn jabej ibĩ nhym Metĩndjwỳnh mrãmri ikam kĩnhkumrêx. Kute mrãmri ne me kute amrêbê Metĩndjwỳnhmã mry par ne kute kum bôr nhym kam mekam

kĩnhja pyræk. Dja ã ikam kĩnho ane. Ar gadjwỳ, dja gar amim Metĩndjwỳnh kamnhĩx. Kam gêdja Metĩndjwỳnh ar akamdjwỳ kĩnhkumrêx. Kute mrãmri ne me kute Metĩndjwỳnhmã mry nhiby uba kangô runh nhym kam mekam kĩnhja pyræk. Kute tãm pyræk. Dja ã itykkam gwaj bakam kĩnho ane. Bir, mrãmri, kwãrĩk wãnh ibĩn rã'ã ba tu ikĩnh ne. Gwaj bakunĩ baro'ã bakĩnh ne.

¹⁸ Gar gadjwỳ ã ikôt akĩnh ane gwaj baro'ã bakĩnh.

Ximoxi'ã ujarênh.

¹⁹ Adjỹm, dja ba ĩ wãm ar awỳr Ximoxi jano. Ije ar awỳr anormã tu amijã Bẽnjadjwỳr Jeju kamnhĩxkumrêx. Dja ar akam bôx ne akubyn iwỳr tẽn bôx ne kam imã ar ajarê. Kute imã ar ajarênh mexo dja imã ikĩnh jadjã, ba kam ajte ikĩnh ne.

²⁰ Ximoxi ne mexkumrêx. Nhỹnh ne atemã me'õ ne ba ije wãm ar awỳr anormã? Kati, Ximoxi pydjii. Ajbit ne ikôt mrãmri ar ajo djuw mex ne.

²¹ Me kunĩ ne me amidjwỳnhbit ma, ne kam Jeju Kritu mar kêt ne.

²² Nhym bep ate ne Ximoxi. Gar arỳm mexmã akato. Nãm ikôt àpênh mexkumrêx. Kute me kra bãmkôt àpênh mexja pyræk. Nãm ã ikôt memã Jeju'ã ujarênh ny jarênh tẽmo ane.

²³ Be, tãm ne ba ije ar awỳr anormã tu kamnhĩxkumrêx. Dja ba amima, itĩn jabej nàr kon ityk jabej, dja ba amiman kam on ar awỳr ano nhym wãm tẽ.

²⁴ Adjỹm, dja ba badjwỳ ĩ wãm ar awỳr tẽn bôx. Nã bãm itẽmmã tu amijã Bẽnjadjwỳr djwỳnh kamnhĩxkumrêx.

²⁵ Mrãmri dja ba akubyn ar awÿr ikamy Epaprodji jano. Nã gãm ar iwÿr ano nhym iwÿr bôx ne ikôt àpênh ar ba. Bar kam iro'ã ar ije Jejuo ingyryk ne memã ikabên iba. Tãm ne gar iwÿr ano nhym iwÿr bôx ne kam ar akàxã ijo djuw mex ar o ba, ba kam ije arÿm akubyn ar awÿr anormã.

²⁶⁻²⁷ Nãm ar ajo ama: ne. Ba kam ije akubyn ar awÿr anormã. Mrãmri ne arÿm kanê tÿx ne tyk 'ÿr. Tyk 'ÿr nhym Metĩndjwÿnh kum kaprĩn arÿm o mex ne. Kum tãmja kaprĩn kum badjwÿy ikaprĩ. Ikaprĩ nhiby ajte ikaprĩ karõ ne kanêbê utà, Epaprodji pytà, nhym arÿm mexkumrêx ne ar ajo aman kam,

–ÿ, arÿm ne ar ikanêkôt iman arÿm ikam umar punu, anen kam ar akôt umar punu.

²⁸ Kam ne ba ije akubyn ar awÿr anor prãm kumrêx, gê ar awÿr tèn bôx gar omũn kam ajte akĩnhkumrêx. Ar akĩnhkumrêx ba badjwÿy arÿm ikaprĩ apêx.

²⁹ Bir be, kam dja ar awÿr bôx gar amiwÿr o wadjà, ne akĩnhkumrêx ne Bènjadjwÿr kôpdji'ã kum akabên mex jarê. Dja gar ã o ane, me'õ kute Epaprodji pyræk dja gar ã o ane, kàjmã kamênho tẽ.

³⁰ Be, tu amiwÿr o wadjàn kum akabên mex jarê. Djã nã gãm ar omũ, Kritumã àpênh ar bakam ren tykja pumũ? Nãm ikôt ar àpênh ba. Gar te ikôt adjapênh prãm nhym kam ta ar akàxã ikôt àpênh ar ba. Kute amikam tyk mar kêt ne tu ikôt ar àpênh ba.

3

Paur kute amikukràdjà tũm kunĩ kanga.

¹ Ë, akmere ar, àpnhĩre ar, gora ar ajte ikabēn ma. Gora ar akĩnh. Gora ar gwaj banhõ Bēnjadjwýr wã kôt akĩnh.

Ë, ba ajte ar amã mýjja 'ödjwý jarē, õbê ije ar amã 'ã pi'ók no'ókja dja ba ajte ar amã arē. Djã nã bãm ije ajte akubyn ar amã arēnhbê imã idjukanga? Kati, me kute ar anoo biknorbê dja ba ajte akubyn ar amã arē.

² Ë, gora ar aminêje me omũ. Me axwe, me arĩk ar bawã ar aminêje me omũ. Me wã ne me mýjja punubit nhipêx ne memã me kute me mykà jakàrmãbit arēnh ar o ba. Nãm me 'êx ne we ar memã,

—Djãm me aje amim Jeju mar ne kam tu aje mar kajgomã. Bep kati, dja ga me amim ama nhym me me amy nhĩhu kàdjwý rê. Metĩndjwýnh ne kum me my nhĩhu kà rēnhbit kĩnh ne meo kra, bep me mykà tã ne kute meo kra kêt, anhỹr ar o ba. Nãm me 'êx. Me 'êxnhĩ ne me ar 'êx ba. Bir, nhỹnh me jabê ne Metĩndjwýnh krakumrêx? Gwaj ba.

³ Gwaj ba ne gwaj mrãmri babê Metĩndjwýnh krakumrêx. Gwaj baje Metĩndjwýnh mar ne kum rax jarēnh nhym Metĩndjwýnh Karõ kute gwaj bajo ba nhym Kritu Jeju kute gwaj bapytàr gwaj baje kam kamnhĩxbê ar baba. Kam ne gwaj babê Metĩndjwýnh krakumrêx. Djãm gwaj ba ne gwaj ajmã amijon amiptàn ar amijo badjãmra baba? Kati, Kritu Jeju ne gwaj bapytà gwaj kam Kritukam bakĩnhkumrêx ne o ar badjãmra baba.

⁴ Djori me'õwã amikukãmãreo amran we,

—Ba inhingêt kôpdji'ã Metĩndjwýnhmã imex, anhỹr ar o ba? Nàr kon ajmã amijon amijo àmra ba? Bir be, ba ren amijo idjãmra prãm ne ren

badjwỳ ren amikukãmãreo amran ren amimexo idjãmra iba. Djãm ikàtàm, djãm iprỳ kàtã got ba? Arkati, inhingêt kute imã mỳjja rero kute me ja kunĩ rer. Gora ima.

⁵ È, ijã pi'òk kamrêk pydji nhym me imykà krãta. Ibê idjaerkumrêx nhym inhingêtbê Bẽnjamĩn. Djãm ibajtem got? Kati, inãmẽ ibãm amẽ Ar kubê idjaer djwỳnhĩ. Ibê mekbê pardjêu 'õ ne ba pĩne Mòjdjê kukràdjàkòt amijo iba mextire.

⁶ Nã bãm imã Mòjdjê kukràdjà kĩnhkumrêx ne o ingryk ne meo ajkê, me kute amim Jeju marjao ibikênh mex ne. Nã bãm pĩne Mòjdjê kukràdjàkòt amijo iba. Nhỹnh ne me'õ ijã,

—Kati, nãm Mòjdjê kukràdjà 'õo akno, ane? Kati, nã bãm pĩne kòt amijo iba.

⁷ Bir be, amrêbê mỳjja ja kunĩ imã mex ba kanàrràm amijo iba.

Nhym bep kati, jakam arỳm imã punun imã kajgo. Ba arỳm kanga. Kritubit ne ikadjy mex, ba kam kanàrràm ar amijo iba.

⁸ Djãm Mòjdjê kukràdjãmẽ me ikukãmãre jabit imã kajgo? Kati, mỳjja kunĩ ne imã kajgo mexi. Nhym ije inhõ Bẽnjadwỳrbê Kritu Jeju marmã, ajbit pydji ne imã mex, imã kĩnh, ba kòtbit ijamak bẽn. Bir be, Kritu kadjy ne ba mỳjja kunĩ kanga. Nã bãm ikukràdjà tũm kunõ mĩn ne tu bõm kumẽ, ije ajbito aminhõ kadjy.

⁹ Ije Krituo aminhõn kam kòt idjãm ne kòt ibamã ne ba mỳjja kunĩ kanga. Ta ne imã ijaxwe kêt jarẽ ba kam kum imexkumrêx. Djãm Mòjdjê kukràdjàkòt ije ar amijo ibakam imexkumrêx? Kati, Kritukòt ne ba imex. Nã bãm amikajmã'ã Kritu ma nhym Metĩndjwỳnh imã ijaxwe kêt jarẽ

ba kam kum imex ne. Nãm me ã amikajmãtã Kritu maro ane nhym arým Metĩndjwýnh memã axwe kêt jarẽho ane.

¹⁰⁻¹¹ Bir be, ije Kritu mar ne kôt ar amijo ibamã ne ba mýjja kunĩ kanga. Mýkam ne ba mýjja kunĩ kanga? Bir, ije prĩne Kritu mar nhym kute ta tỳxo ijo tỳx, tỳxja tãm kute akubyn amitĩn jao itỳxmã ba kudjwa tokryo itokryn 'ã ingrà tỳx rã'ã nhym me kute Jeju kudjwa ibĩn jabej ba kanga kêt ne kam ije ityk nhijukri akubyn itĩn ne ikator kadjy amim kamnhĩxbê ar amijo iba.

¹² Djãm arým imexo imexkumrẽx? Djãm arým imex ne ijaxwe 'õ kêtumrẽx? Kati, ãm ije amijo itẽm rã'ã. Tũmrãm gẽdja Metĩndjwýnh ijã mex mẽ ba kam mrãmri imexkumrẽx. Kadjy ne Kritu Jeju ipytàn ijã amim karõ.

¹³⁻¹⁴ Ë, akmere ar, àpnhĩre ar, kraxje ijaxwe apêx kêt rã'ã. ãm ije amijo itẽm rã'ãã. Ne kam mýjja pydji'ã ino tỳx. Mýjja tũm, ije amijo iba tũmja ne ba tu wãnh kum inhire. Tu wãnh kum inhiren mar kêt ne amikukãmbit maro tẽ.

Kute me kute aben rerkam prõt tỳx ne kam amim kĩnh djà jamýnhja pyræk. Nãm me amikukãm 'ýr prõt ne prõt tỳx ne tyk djà kêt ne arým 'ý:r tẽ. Me kute me tỳxmẽ me tyk djà kêt nhõ nẽkrẽx jamýnhmã. Me kute amim amýnhmã ne me katát 'ýr prõt ne. Me prõt kôt ari ar rĩt kêt ne ate krãn mũm rĩt ne mũm rĩt kêt. Ajbit ne me kuman tu 'ýr prõt ne.

Bir be, nã bãm ã ane. Nã bãm ã amijo anen 'ýr amijo itẽm rã'ãn 'ã inopdji ne. Metĩndjwýnh kute ijã amim karõkôt ne ba amijo tẽ. Metĩndjwýnh ikam kĩnh ne kute imã ikĩnh djà nhõr ba ije amim

amÿnhmã ne ba kôt amijo tẽ. Bir be, nã bãm ajbit ma. Ije kôt amijo iba nhym ikam kĩnh ne kute imã ikĩnh djà nhõrmã ne ba kadjy amijo itẽm rã'ãn 'ã inopdji ne.

Mÿj nêkrêx nã, mÿj ikĩnh djà ne ba ije amim byrmã? Bir, Metĩndjwÿnh kute kàjkwamã me bajwÿr gu me 'ÿr bamõr ne õ kàjkwakam mÿjja mex-tikam ar babamã, tãm. Kritu Jejukôt dja gu me kàjkwamã wadjà. Mÿj me'õkôt? Bir, Kritu Jeju pydjikôt dja ba kàjkwamã wadjà. Kadjy ne ba amijo itẽm rã'ãn 'ã inopdji ne. Metĩndjwÿnh ikam kĩnh ne kute imã ikĩnh djà nhõr kadjy.

¹⁵ Gwaj baje amim Jeju mar tũm ne kôt arÿm bamexja, dja gwaj arek kôt amijo bamõr rã'ã. Metĩndjwÿnhmã bajaxwe kêt kadjy arek amijo batẽm rã'ã. Nà, gwaj o ane, ã axikôt maro ane. Dja gar akwÿ ate anhõ kre kadjwÿnhbê,

–Kê, waj. Ije Metĩndjwÿnhkôt ar ije amijo iba prãm kêtumrêx. Mÿj kadjy gêdja bar mÿjja wãkôt ar amikangõnho iba? anhÿr jabej, nhym Metĩndjwÿnh arÿm ar amã kabẽn 'õ jarẽ gar arÿm aman kam kôt amim akato.

¹⁶ Ê, ja dja gar ama. Arÿm ne gwaj kôt amijo batẽmo ane. Gwaj arek bamõr rã'ã. Metĩndjwÿnh kute gwaj bajo mõr gwaj arek kôt bamõr ne atemã mũm bajõ bamàt kêt ne tu arek katàt kôt amijo batẽm nhym tũmrãm Metĩndjwÿnh kute gwaj bajã mex mẽn h gwaj bamextire ne bajaxwe kêtumrêxmã.

¹⁷ Akmere ar, àpnhĩre ar, ar aro'ã ijã amijakren ikôt amijo tẽ. Ê, ar ipumũ. Ar akajmãtã katàt imrãnhja pumũ. Dja gar ipumũn kam katàt ã ikudjwa ar amijo anhÿr ar o aba. Arÿm ar kwÿ

kute ikôpdji'ã ikôt ar amijo ba. Dja gar ar kudjwa ama.

¹⁸ Nhyem bep ate ne me kwÿ kum Kritu kurê. Nãm me arĩk ar ba ne kute Kritu me bakunĩ kadjy pĩte'ykam tykja mar prãm kêtikumrêx ne kum kurê. Arÿm ne ba ar amã me ja jarênh krãptĩ ne kam ajbir ajte akubyn ar amã arê, imÿrkam ne ba ar amã arê.

¹⁹ Me ja dja me tu biknorkumrêx. Djã nãm me kum Metĩndjwÿnh kĩnh got? Kati, nãm me arĩk ar ban kam kum axwebit kĩnh ne. Djã nãm me pijàm ne? Nãm me ren axwekam pijàm ne ar ba. Bep kati, nãm me pijàm kêt ne ar ban ajte ta amijo àmra ba. Djã nãm me kàjkwakam mÿjja ma? Kati, nãm me pyka jakam mÿjjabit mar ar o ba.

²⁰ Bep ate ne gwaj ba. Gwaj banhõ pykakumrêxbê ne kàjkwa, Metĩndjwÿnh nhõ kàjkwa. Kurũm dja Bẽnjadjwÿr Jeju Kritu kubê me bapytàr djwÿnhja bôx. Tãm ne gwaj kôtbit bajamak bèn ne amãr ar o baba.

²¹ Dja bôx ne kam me bajo ny, me banhĩ punuja, tyk prãmja dja o ny gu me kam banhĩ kute ta ã mextire, ã kadjwÿnh ajmã kute kêt, ã mextire pyræk. Mÿjo dja me banhõ ny? Djãm Jeju Kritu rerek got. Tÿxi. Ta tÿxo. Dja amityxo amijo aptàn kam amikôt mÿjja kunĩ mèn kam mÿjja kunĩ nhõ bẽnjadjwÿr. Ta tÿx tãmo dja me banhõ ny.

4

Kute arkum amijo ba mexmã 'ã karõ.

Ep 4.3; Pir 2.2; Kor 3.15; Xij 3.17

¹ Be, akmere ar, àpnhĩre ar, kam dja gar ã Bẽnjadjwÿrkôt amijo aban 'ã angrà tÿxo ane. Djãm

imã ar akĩnh ngri. Axwe imã ar akĩnh, ije ar ajo ijamak tỳxkam ne ba ar amã ikabẽn jarẽn ar amã pi'òk no'òk ne. Ar ajo dja ba amikĩnh ar o iba. Ar ga dja ba ar ajo idjàmra mō, imã ar akĩnh raxkam, akmere ar, àpnhĩre ar. Ar Jeju 'ã angrà tỳx ne kôt aje amijo abamã ne ba ã ar amã pi'òk no'òko ane.

² Ë, àpnhĩre ar, Ebodjijmẽ Xĩxiki, ba ar amã ikabẽn jarẽ. Kwãrĩk wãnh akabẽno aben japanh kêt. Ar abê Bẽnjadwỳr djwỳnh krakam on ar aje aben pyræk ne aro'ã axikôt akabẽn.

³ Gadjwỳ, akmere, ikôt adjàpênh djwỳnhkumrẽx, dja ga arkum akabẽn jarẽ gẽ on ar kute aben pyræk ne kabẽno aben japanh kêt. Nãm ar ikôt àpênh ar ban memã Jeju'ã ujarẽn ny jarẽn ar o ba. Ne kam Kremẽxidjwỳkôt àpênh ar ba. Kremẽximẽ me ikôt àpênh kunĩmẽ, me tãm ne me arỳm Metĩndjwỳnh me tĩn rã'ã rã'ãmã arỳm pi'òk no'òkkam amim me idji janhô. Nhym bep ar nire kute ar ikôt àpênhja ne ajmãn ar arỳm ajbir kabẽno aben japa. Mỳkam? Arkumã dja ga akabẽn jarẽ.

⁴ Be, on tu ar akĩnh ry typydji, ar abê Bẽnjadwỳr djwỳnh krakam on tu ar akĩnh ry typydji. Ba ajte ar amã arẽ,

—Ar akĩnhkumrẽx.

⁵ Gora me kunĩmã ar adjukaprĩ. Bẽnjadwỳr arỳm akubyn bõx 'ỳrkam dja gar me kunĩmã adjukaprĩ gẽ me kunĩ ar adjukaprĩkôt ar ama.

⁶ Kwãrĩk wãnh gar mỳjjakam adjumar punu kêt. Tu Metĩndjwỳnhmã akabẽn ne prĩne kum amijarẽn mỳjjao a'wỳ. Ne mỳjjao adjà'wỳr katã kum amikĩnh jarẽ. Kute ar amã mỳjja kunĩ nhõrkam kum amikĩnh jarẽn kum òdjành jarẽ. ã kum amijarẽnho ane.

⁷ Dja gar ane nhym kam Metĩndjwỳnh ar amã umar mex djà jarẽ gar kam adjumar mexkumrẽx ne ar aba. Djãm tãwã nhõ me umar mex djà punu got. Tãmwã ne õ me umar mex djà ra:xi. Nãm me te kute mar ne kute kraxkõt omũnhmã. Kritu Jejukõt dja gar adjumar mexkumrẽx. Õ me umar mex djàjao dja prĩne ar anêje aptà. Nhym me umar punu 'õ ar amã àr prãm kêtikumrẽx, amadjãmã àr kêtikumrẽx ne ar anhõkre kadjwỳnhbê àr kêtikumrẽx.

⁸ Be, akmere ar, àpnhĩre ar, ba ajte ar amã mỳjja jarẽ. Godja mỳjja mextire, nàr mỳjja ajmã kute kêt ne kĩnhkumrẽx jabej gora ar ajbit ma. Kwãrĩk wãnh gar mỳjja punu 'õ mar kêt.

Bep mỳjja me kute arẽnh ne 'êxnhĩ kêt 'õ,
 me kute katàt kabẽn jadjwỳr 'õ,
 mỳjja mex me kute kõt amijo ba 'õ,
 me kabẽn mex me kute o aben nhikjê kêt 'õ,
 mỳjja mex me kute omũnh ne kĩnhkumrẽx 'õ,
 mỳjja mextire me kute kikre kunĩkõt mar ne kute
 o ỳrja 'õ,
 mỳjja ja dja gar mar o aba.

⁹ Ije ar amã ikabẽn jarẽnh gar aje ikabẽn mar ne ikabẽnkõt aje amijo aba ne ije amijo iba gar aje ije amijo ibakõt ipumũnh gora ar ã ikudjwa amijo ane nhym kam Metĩndjwỳnh ar amã umar mex jarẽn prĩne ar ar ajo ba. Tãm ne ja.

¹⁰ Be, nã bãm ikĩnh ra:x ne. Ne Bẽnjadjwỳrmã amikĩnh jarẽ. Nã gãm ar ajte ijo djuw mex ba kam ikĩnhkumrẽx ne. Ar aje ijo djuw mex kêt ne kam ajbir ajte ijo djuw mex. Ar atãri ar iba ga ren ar ijo djuw mex rã'ã. Nhym bep amybỳm ne ba ar iba gar ijo djuw mex kêt. Djã nã gãm ar ijo aknon ijo

djuw mex kêt. Arkati, nã gãm ar aje imar rã'ã ne te jãnh gar aje ijo djuw mex prãme.

Kute arkum arkam amikĩnh jarẽnh.

11-12 Djãm imã prãm nàr inhõ mỳjja kêt kam ne ba ije ar amã amijarẽnhja? Kati, ikĩnhkumrẽx. Ba arỳm amikam ajkam aman arỳm tu ate ikrã. Ë, godja inhõ mỳjja kêt kam nàr kon inhõ mỳjja krãptĩkam ba tu kam ikĩnhkumrẽx ne ar iba. Godja mỳjja punu arỳm iwỳr bõx ba tu ikĩnhkumrẽx. Nhym mỳjja mexdjwỳ arỳm iwỳr bõx ba arỳm ikĩnhkumrẽx. Mỳjja punu nàr mỳjja mex iwỳr ban bõx katã ba tu ikĩnhkumrẽx ne ar iba. Imã prãm nàr ijajne jabej, inhõ nêkrêx krãptĩ nàr inhõ nêkrêx kêt jabej ba tu ikĩnhkumrẽx ne ar iba. Ja ne ba arỳm ije mar tỳx.

13 Kritu ta ne ijo tỳx nhym mỳjja kunĩ iwỳr ban bõx katã ba tu ate ikrãn ikĩnhkumrẽx ne ar iba.

14 Bep mrãmri ne gar adjukaprĩkumrẽx. Nã gãm ar itokry pumũn kam anhõdjãnhkõt imã mỳjja jano. Mrãmri ne gar amexkumrẽx.

15 Amrêbê ije pykabê Matenikam memã Jeju'ã idjujarẽnh ny jarẽnhmo krax ne kam kurũm itêmkam ne gar gajbit ikõt apê ne imã mỳjja kwỳ jano. Atemã me kute Jejukõt aben pydji 'õ kute imã mỳjja janor kêt. Ar gajbit ne gar imã mỳjja jano. Be, gar aje imar rã'ãja pumũ. Krĩbê Pirpukam ar aje amim Jeju mar ne kõt ar aben pydjio baja, ar gajbit ne gar imã pi'òk kaprĩre jano ba amim kuby.

16 Ne ajte krĩbê Texarônikakam idjãm rã'ãkam inhõ pi'òk kaprĩre kêt. Gar imã kwỳ jano, ne ajte ano.

17 Djãm ar aje ajte imã pi'ók kaprĩre nhõrmã ne ba ajte ar amã ane? Kati, Metĩndjwýnh ar akam kĩnh ne kute ar adjukaprĩo pãnh gar akĩnh raxmã.

18 Nã, mrãmri ar aje imã anorja kunĩ arým iwýr bõx ne imãnhkutãn kwý ijakre. Gar aje Epaprodjikõt imã anor nhym kute imã o bõxja imã kungã nhym arým inhõ mýjja krãptĩ ne. Ar aje imã õrja kute Metĩndjwýnh nhõ mry pyræk, kute õ mry kudjýre pyræk. Me kute Metĩndjwýnhmã mry par ne kute kum bõr nhym kum kĩnh ne mekam kĩnhja. Kute tãm pyræk. Nã gãm ar imã mýjja ngã nhym kam Metĩndjwýnh ar akam kĩnhkumrẽx.

19 Kam dja ar amã mýjja ngã nhym ar amãnhkutã ne.

Djãm inhõ Metĩndjwýnh õ nêkrêx kêt got. Arkati, kàjkwakam õ mýjja krãptĩti: kute kanhêtire pyræk. Dja ar amã kwý ngã, Kritu Jeju djõ'ã ar amã kwý ngã nhym kam ar anhõ mýjja ar amãnhkutã. Nhýnh ne Metĩndjwýnh ar amã mýjja 'õ nhõr kêt? Kati, dja ar amãnhkutã kungã nhym rã'ãn kumex.

20 Gê me kunĩ me banhõ Metĩndjwýnhmã rax jarẽ, Metĩndjwýnhbê me Babãmmã rax jarẽ. Kum rax jarẽnh rã'ã rã'ã. Gê me ã ane. Tãm ne ja.

21 Nã bãm ar ajo ama, wãnh, Kritu Jejukõt ar abê Metĩndjwýnh nhõ ar amexja ne ba ar akunĩo ama ne. Wãnh ar abenmã ijarẽ. Nhym jakamdjwý ar kute Jejukõt abeno kamy ar ajo amak rã'ãn ar amã amijarẽ.

22 Jakam, Metĩndjwýnh nhõ me mex kunĩ ne ar ar ajo amak rã'ãn ar amã amijarẽ. Nhym bẽnjadjwýr Xedja nhũrkwãkam me jadjwý ar ajo amak tỳ:x ne.

23 Gê gwaj banhõ Bẽnjadjwýr Jeju Kritu ukaprikõt prĩne ar akunĩo djuw mex. Tãm ne ja.

Metĩndjwỳnh Kute Memã Kabẽn Ny Jarẽnh
New Testament in Kayapó (BR:txu:Kayapó)

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kayapó

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Kayapó [txu], Brazil

Copyright Information

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kayapó

© 2012, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-27

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

385317df-3c6a-53ac-81db-0815750ed560